

OBRAZLOŽENJE TEME ZA NATJECANJE IZ FILOZOFIJE 2022.

Tema ovogodišnjeg natjecanja posvećena je jednom važnom aspektu našeg svakodnevnog iskustva – emocijama. U povijesti filozofije emocije su se najčešće sagledavale kroz analizu njihova odnosa s umom, kao i uloge koju imaju u formiranju morala. S obzirom na izrazito racionalističko opredjeljenje filozofije, ne iznenađuje da su u mnogim filozofskim teorijama o odnosu uma i emocija one prošle prilično nepovoljno. Štoviše, jedna od najdugotrajnijih metafora korištena za oslikavanje toga odnosa jest ona o gospodaru i robu, pri čemu je um bio proglašavan onime koji treba biti gospodar, dok su strasti njegove, često neposlušne, sluge. Ipak, u povijesti filozofije poznate su i posve nasuprotne teorije koje bez imalo dvojbe tvrde da razum jest, i jedino treba biti, rob strastima. Dio filozofa nadalje će tvrditi da emocija uopće niti nema bez pristanka uma, dok će im drugi odreći svaku suštinsku vezu s umom i svesti ih na puke osjećaje u tijelu. Velika je filozofska tema i uloga emocija u formiranju morala. Jedni će emocije smatrati ugrožavajućima za moral, drugi će ih hvaliti kao korisne za uvježbavanje vrline, dok će ih treći proglašavati ključnima za formiranje morala. Pitanje koje se ovdje nameće je osjeća li se moralnost ili se o njoj prosuđuje?

Kako doista misliti o emocijama? Jesu li one ključne za našu racionalnost ili joj samo smetaju, jesu li opasne ili nevažne, jesu li izlika za neodgovornost ili pak iskaz odgovornosti? Koji od brojnih aspekata emocija trebamo smatrati presudnim – fiziološki, kognitivni, socijalni, ponašajni? Mi doživljavamo emociju, ona je uvijek nekako dio našega unutarnjeg iskustva, iskustva iz prve ruke. Nema nikakve sumnje da emocije imaju važnu ulogu u našem svakodnevnom životu. Vjerujemo da će učenice i učenici kroz predloženu literaturu te uz pomoć svojih mentorica i mentora istražiti dio bogate filozofske misli o emocijama. Također se nadamo da će ih ova tema potaknuti na propitivanje vlastitih iskustava, kako onih izrazito emocionalnih tako i onih u kojima su emocije možda potajno vodile um i sakrile se iza uvjerenja o racionalnosti donesenih odluka. Očekujemo kritički pristup temi i izabranim radovima, hrabrost u propitivanju stavova uglednih filozofa te jasnu argumentaciju vlastitih stavova.

POPIS LITERATURE ZA NATJECANJE IZ FILOZOFIJE 2022.

Školska razina

- Aristotel, Nikomahova etika, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 1992., str. 80.–82.
- Aristotel, Retorika, Naprijed, Zagreb 1989., str. 81.–83., 107.–110.
- L. A. Seneka, Rasprava o gnevu, Izdavačko preduzeće "Rad", Beograd 1963., knjiga I, str. 5.–18.

Međužupanijska razina

- David Hume, Rasprava o ljudskoj prirodi, Veselin Masleša, Sarajevo 1983., »O strastima«, 353.–357.
- David Hume, Rasprava o ljudskoj prirodi, prijevod Vanda Božičević, u: Filozofija britanskog empirizma, str. 425.–443.
- Jean-Jacques Rousseau [Žan-Žal Ruso], Emil ili o vaspitanju, Valjevo, Beograd 1989., str. 232.–236., 242.–249., 262.
- Immanuel Kant, Osnivanje metafizike čudoređa, Feniks, Zagreb 2003., str. 14.–19.

Državna razina

- Friedrich Nietzsche, Uz genealogiju morala, AGM, Zagreb 2004., str. 34.–45.
- Jean-Paul Sartre, Skica za teoriju emocija, u: Žan-Pol Sartr, Filozofski spisi, Nolit, Beograd, str. 5.–13.; 25.–44.
- William James, Što je emocija?, Mind, Vol. 9, No. 34 (Apr., 1884), str. 188.–205., ovdje str. 188.–190.
- Martha C. Nussbaum, Suosjećanje – temeljna socijalna emocija, Treći program hrvatskog radija, 57 (2000.), str. 215.–225.
- Martha C. Nussbaum, Izdizanje misli. Inteligencija emocija, Sandorf & Mizantrop, Zagreb 2019., izvadci iz više poglavlja (emocija gađenja)